

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że J. N. (1), jako pracownik u płatnika składek (...) Ł. N. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu, w okresie od dnia 17 maja 2021 roku.

W ocenie ZUS, zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, od dnia 17 maja 2021 roku, J. N. (1), zostało dokonane z zamiarem uzyskiwania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w razie choroby przysługujących osobie o statusie pracownika.

Umowa o pracę została zawarta, w celu stworzenia, w ten sposób, możliwości ochrony ubezpieczeniowej – uzyskania prawa do świadczeń – zasiłku chorobowego oraz spowodowania przeniesienia wypłaty świadczeń na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych kosztem innych osób ubezpieczonych.

O powstaniu obowiązku ubezpieczeniowego pracownika, nie decyduje zawarcie umowy o pracę czy nawet otrzymywanie z tego tytułu wynagrodzenia, ale faktyczne wykonywanie pracy.

(decyzja – k. 37-39 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł J. N. (1). Zdaniem ubezpieczonego, organ rentowy wydając decyzję w powyższym kształcie dokonał błędnego ustalenia stanu faktycznego. Skarżący wskazał, że przez cały okres zatrudnienia u płatnika składek (...) Ł. N. wykonywał na jego rzecz pracę, za którą otrzymywał wynagrodzenie. Do odwołania ubezpieczony załączył 12 kopii faktur potwierdzonych za zgodność z oryginałem, które jego zdaniem stanowią dowód tego, że w spornym okresie świadczył pracę na rzecz w/w płatnika.

(odwołanie – k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 15-16 verte)

Na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku wnioskodawca poparł odwołanie, płatnik składek przyłączył się do stanowiska wnioskodawcy. Z kolei pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w stawce ryczałtowej od wnioskodawcy i płatnika.

(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):49:05 – 01:02:09 – płyta CD – k. 182)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Ł. N. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) Ł. N. w zakresie montażu podłóg i paneli. Płatnik składek współpracuje ze spółką (...) Sp. z o.o. Sp.k. – jest wykonawcą.

(zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):08:21 – 00:11:09 – płyta CD – k. 147, zeznania świadka M. M. na rozprawie w dniu 8 czerwca 2022 roku e-protokół (...):05:14 – 00:11:45 – płyta CD – k. 176, zeznania świadka G. S. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):12:49 – 00:18:19 – płyta CD – k. 182, umowa i protokoły odbioru w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, protokoły odbioru (plik) załączony do sprawy)

Przed nawiązaniem spornego stosunku pracy J. N. (2) był osobą bezrobotną, zarejestrowaną w PUP w okresie od 11/2020 do 05/2021.

(okoliczność bezsporna, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):06:46-00:08:25 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):37:07 – 01:03:54 – płyta CD – k. 147)

Płatnik składek, Ł. N. jest synem ubezpieczonego J. N. (1).

(okoliczność bezsporna)

Przed majem 2021 roku, płatnik składek nie rozważał nawiązania stosunku pracy ze swym ojcem, ani z żadną inną osobą, zaś w **okresie od czerwca 2021 roku nie wykonywał większej ilości zleceń.**

(zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):16:37 – 00:37:07 – płyta CD – k. 147)

W dniu 17 maja 2021 roku pomiędzy (...) Ł. N., a J. N. (1) została zawarta umowa nazwana umową o pracę na okres próbny. Ubezpieczony został zatrudniony na okres próbny wynoszący 14 dni od 17 maja 2021 roku do dnia 30 maja 2021 roku na stanowisku monter okładzin podłogowych. Ubezpieczonemu zostało powierzono wykonywanie obowiązków związanych z montażem paneli podłogowych. Jako miejsce wykonywania pracy strony ustaliły teren całej Polski, zaś jako dzień rozpoczęcia pracy: 17 maja 2021 rok. W trakcie trwania umowy ubezpieczony miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 3500 zł brutto miesięcznie.

(umowa o pracę na okres próbny – k. 23-24 załączonych do sprawy akt organu rentowego i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 39-40)

W dniu 31 maja 2021 roku pomiędzy (...) Ł. N., a J. N. (1) została zawarta umowa nazwana umową o pracę na czas określony od dnia 31 maja 2021 roku na 24 miesiące, na mocy której ubezpieczony została zatrudniony na stanowisku monter pokryć podłogowych w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 2800 złotych brutto miesięcznie. Dodatki: montaż paneli podłogowych 8 zł brutto/m²; montaż podłóg drewnianych 14 zł brutto /m²; montaż we wzór jodły 19 zł brutto /m²; montaż listew 6 zł brutto /m². W zakresie innych warunków zatrudnienia wskazano: pracę akordową. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano: terytorium Polski, zaś jako termin rozpoczęcia pracy: 31 maja 2021 roku.

(umowa o pracę na czas określony – k. 17, k. 22 załączonych do sprawy akt organu rentowego i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 41)

J. N. (1) został zgłoszony przez płatnika składek (...) Ł. N. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik 17 maja 2021 roku. Zgłoszenie nastąpiło po terminie, w dniu 31 maja 2021 roku.

(okoliczność bezsporna)

Z przedłożonego orzeczenia lekarskiego z dnia 17 maja 2021 roku wynikało, że ubezpieczony był zdolny do podjęcia pracy.

(orzeczenie lekarskie – k. 16, k. 21 załączonych do sprawy akt organu rentowego i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 30, skierowanie w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy i k. 29)

W dniach: 17-18 maja 2021 roku J. N. (1) odbył szkolenie BHP- instruktaz ogólny i stanowiskowy.

(karta szkolenia wstępnego – k. 15-15 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 42-42 verte)

J. N. (1) zajmował się montażem paneli, podłóg drewnianych, listw przypodłogowych. Czynności te wykonywał wspólnie ze swym synem Ł. N. w prywatnych mieszkaniach klientów, domach jednorodzinnych zazwyczaj od poniedziałku do piątku, czasem zdarzało się że również w sobotę.

(faktury VAT – k. 4-14, zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):12:25 – 00:37:07 – płyta CD – k. 147, zeznania wnioskodawcy na rozprawie 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):26:40 – 00:32:50 – płyta CD – k. 182)

Zdarzało się, że płatnik składek wykonywał pracę za wnioskodawcę (pewne czynności), by ten mógł w tym czasie wykonywać inne czynności.

(zeznania wnioskodawcy na rozprawie 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):26:40 – 00:32:50 – płyta CD – k. 182)

Wnioskodawca i płatnik widziani byli jak montowali podłogę na ul. (...) w Ł. w maju 2021 roku.

(zeznania świadka A. K. na rozprawie w dniu 21 marca 2022 roku e-protokół (...):05:29 – 01:10:52 – płyta CD – k. 147)

Płatnik składek wypłacił ubezpieczonemu wynagrodzenie.

(listy płac – k. 9-14 załączonych do sprawy akt organu rentowego i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 31-36)

J. N. (1) miał różne godziny pracy. Wszystko zależało od rodzaju zlecenia.

(zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):12:25 – 00:16:37 – płyta CD – k. 147)

Ubezpieczony nie podpisywał list obecności. Płatnik składek nie prowadził ewidencji czasu pracy.

(zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):12:25 – 00:37:07 – płyta CD – k. 147, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):06:46-00:08:25 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):37:07 – 01:03:54 – płyta CD – k. 147)

Ze złożonych w toku postępowania protokołów odbioru wynika, że dotyczą one w większości zleceń, które płatnik składek wykonał przed zatrudnieniem skarżącego, a zatem lat 2019, 2020, do dnia 17.05.2021 r.

Płatnik składek wykonał:

1. w kwietniu 2021 r. – 4 zlecenia. Protokół odbioru datowany na 21.04.2021 r. został podpisany przez G. S.;
2. w maju 2021 r. – 6 zleceń. Protokół odbioru datowany na 07.05.2021 r. został podpisany przez G. S.. Protokół odbioru datowany na 18.05.2021 r. został podpisany przez A. K.;
3. w czerwcu 2021 r. – 4 zlecenia. Protokół odbioru datowany na 14.06.2021 r. został podpisany przez M. M.;
4. w lipcu 2021 r. – 3 zlecenia;
5. w sierpniu 2021 r. – 4 zlecenia;
6. we wrześniu 2021 r. – 5 zleceń.

(protokoły odbioru załączone do sprawy i w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, zeznania świadka A. K. na rozprawie w dniu 21 marca 2022 roku e-protokół (...):05:29 – 01:10:52 – płyta CD – k. 147, zeznania świadka G. S. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):24:36 – 00:25:27 – płyta CD – k. 182)

Ubezpieczony od dnia 29 lipca 2021 roku stał się niezdolny do pracy z powodu choroby – ból barku. Wnioskodawca ma dwa guzy w płucach powyżej 3 cm.

(zestawienie zaświadczeń – k. 17, k. 162-162 verte, dokumentacja medyczna – k. 58-59, k. 62-65, k. 68-69, k. 88-101, k. 113-124, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):06:46-00:08:25 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):37:07 – 01:03:54 – płyta CD – k. 147)

J. N. (1) w okresie od stycznia 2020 do listopada 2021 korzystał z usług następujących placówek medycznych:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (...) Szpital (...) im. N. U. Medycznego w Ł.;
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (...) Sp. z o.o. w Ł.;
3. Wojewódzkie Wielospecjalistyczne Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł.;
4. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Ł.;
5. Centrum Medyczne (...) w Ł.;
6. Miejskie Centrum Medyczne im. dr. K. J. w Ł..

(wykaz placówek medycznych – k. 46-46 verte)

W okresie niezdolności do pracy skarżącego, płatnik składek nie zatrudnił na jego miejsce żadnej innej osoby. Samodzielnie wykonywał poszczególne zlecenia.

(zeznania płatnika składek Ł. N. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2022 roku e-protokół (...):37:02-00:46:26 – płyta CD – k. 182 w związku z rozprawą z dnia 21 marca 2022 roku e-protokół (...):16:37 – 00:37:07 – płyta CD – k. 147)

Decyzją z dnia 21 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. N. (1) prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od dnia 27 stycznia 2022 roku.

(decyzja w aktach osobowych (koperta) załączonych do sprawy, k. 142-143)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów w postaci dokumentów, w tym zarówno znajdujących się w aktach sprawy, załączonych do sprawy aktach osobowych wnioskodawcy, jak i w aktach ZUS gdyż nie były kwestionowane przez żadną ze stron oraz w oparciu o zeznania powołanych w sprawie świadków. Sąd jedynie częściowo dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego J. N. (1) oraz płatnika składek Ł. N. w zakresie w jakim posłużyły do poczynienia ustaleń.

Samo zawarcie umowy o pracę oraz inne formalne dokumenty, sporządzane w związku zatrudnieniem tj. karta szkolenia wstępnego, orzeczenie lekarskie, nie są wystarczającym dowodem na to, że J. N. (1) faktycznie wykonywał czynności, objęte stosunkiem pracy.

Po pierwsze, co należy podkreślić, ustawodawca, w żadnym wypadku, nie przewiduje zakazu zatrudniania członków własnej rodziny i czerpania z tego tytułu korzyści, jakie wiążą się z posiadaniem statusu pracownika – o ile faktycznie – w ramach istniejącego stosunku, praca była wykonywana.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy, zdaniem sądu, strony spornej umowy nazwanej - umową o pracę, w istocie, nie nawiązały żadnego stosunku pracy stanowiącego tytuł do ubezpieczeń społecznych. Co ważne tutejszy

sąd nie neguje, że wnioskodawca wykonywał pewne czynności, o jakich mowa w jego zeznaniach i płatnika składek, jednak zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że czynności te wykonywał w ramach stosunku pracy, w reżimie podporządkowania pracowniczego względem płatnika składek. Istotną bowiem cechą stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika kierownictwu pracodawcy, a jego brak jak w omawianym przypadku stanowi wystarczającą przesłankę aby uznać, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (art. 22 § 1 k.p.).

Zdaniem sądu, płatnik składek, w żaden racjonalny sposób, nie wyjaśnił motywów nawiązania z wnioskodawcą stosunku prawnego, nazwanego stosunkiem pracy, od dnia 17 maja 2021 roku. Z zeznań płatnika składek wprost wynikało, że przed majem 2021 roku nie rozważał on nawiązania stosunku pracy ze swym ojcem, ani z żadną inną osobą, zaś w okresie od czerwca 2021 roku nie wykonywał większej ilości zleceń. Ze, złożonych w sprawie, protokołów odbioru, nie wynika, również, aby, przed datą zawarcia spornej umowy o pracę, jak i po jej zawarciu, możliwym było dostrzeżenie zwiększonej ilości zleceń, jakie wiązały się z prowadzeniem przez płatnika działalności gospodarczej. Takiego rodzaju zależności, sąd nie dostrzegł. Należy zauważyć, że w przypadku każdej umowy o pracę, podstawą jej zawarcia może być jedynie uzasadniona potrzeba o charakterze ekonomicznym, znajdująca oparcie w charakterze prowadzonej działalności. To potrzeba gospodarcza pracodawcy determinuje zatrudnienie. Przy ocenie pozorności umowy o pracę, racjonalność zatrudnienia, potrzeba zatrudnienia pracownika, są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy. W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, sąd wywiódł, że w istocie – aktywności płatnika składek jako podmiotu gospodarczego, nie istniała potrzeba gospodarcza, zatrudnienia ubezpieczonego, na podstawie spornej umowy o pracę.

Z niniejszego postępowania, bezspornie wynika także, że wnioskodawca nie podpisywał list obecności, a także, że płatnik składek nie prowadził ewidencji czasu pracy. Ponadto płatnik składek zeznał, że skarżący miał różne godziny pracy. Tym samym, niemożliwym było ustalenie dokładnego czasu pracy wnioskodawcy.

Ponadto należy zauważyć, że przeciwko uznaniu spornej umowy zawartej między stronami za umowę o pracę świadczy, również, brak obowiązku osobistego świadczenia pracy przez skarżącego. Powyższe wynika, wprost, z zeznań skarżącego oraz płatnika składek. Zgodnie, bowiem, zeznali, że wykonywali prace wspólnie, zaś wnioskodawca dookreślił, że zdarzały się sytuację, kiedy to płatnik składek wykonywał pracę za niego (pewne czynności), by ten mógł, w tym czasie, wykonywać inne prace. Obowiązek osobistego świadczenia pracy oznacza, że pracownik nie może powierzyć realizacji czynności, jakie wynikają z umowy o pracę - osobom trzecim. Brak bezwzględnie obowiązku osobistego świadczenia pracy, jak w rozpatrywanym przypadku, wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę.

Wskazać należy, że zatrudnienie wnioskodawcy na specjalnie utworzonym, u płatnika składek, stanowisku pracy, na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy zdaniem sądu nie było uzasadnione jego rzeczywistymi potrzebami. **W okresie usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy, płatnik składek, nie zatrudnił i nie zaangażował, bowiem, nikogo na jego miejsce.**

Sąd nie dał także wiary zeznaniom płatnika składek w zakresie w jakim wskazywał, że po dniu 7 maja 2021 roku wraz z ojcem wykonywali na rzecz świadka G. S. inne czynności - kolejny montaż. Do takiej konkluzji sąd doszedł po skrupulatnym przeanalizowaniu załączonych do sprawy protokołów odbioru. Na protokołach odbioru, na których widnieje podpis G. S. i datowanych na dzień 21.04.2021 r., 07.05.2021 r. jasno zostało zaakcentowane że montaż został zakończony. Brak jest w nich jakiegokolwiek adnotacji, że prace te miały być kontynuowane czy dokończone. Zatem, złożone w powyższym zakresie, zeznania płatnika, nie mogły zostać uznane za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią **art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1** ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2022.0.1009 t.j.) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika, na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok SN z 13.07.2005 r., I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Według **art. 22 § 1** ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku **kodeks pracy**, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W nawiązaniu do przepisu kodeksu pracy w literaturze i judykaturze z zakresu prawa pracy przyjęto wykładnię pojęcia „praca” z **art. 22 § 1 k.p.** rozumianego jako działalność:

- 1) zarobkowa (tj. wykonywana za wynagrodzeniem);
- 2) wykonywana przez pracownika osobiście (z możliwością wyręczenia się, za zgodą pracodawcy, inną osobą – w zakresie niektórych czynności);
- 3) mająca charakter powtarzalny, wykonywana na ogół codziennie, ewentualnie – w dłuższych odstępach czasu, nie będąca więc jednorazowym wytworem
- 4) wykonywana na ryzyko pracodawcy, który na ogół dostarcza pracownikowi narzędzi do wykonywania pracy, ale też ponosi ujemne konsekwencje niezawinionych błędów popełnianych przez pracownika (tzw. ryzyko osobowe), jak również ponosi ryzyko gospodarcze i ekonomiczne związane z prowadzoną działalnością (na ogół jest to działalność gospodarcza) – musi więc np. płacić pracownikom za niezawinione przez nich przestoje, wypłacać odprawy w przypadku likwidacji stanowisk pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników itp.;
- 5) wykonywana pod kierownictwem pracodawcy.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Wskazać należy, że stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok SA w Lublinie z 17.01.2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok SN z 18.10.2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS 2006/15 – 16/251).

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają twierdzenie, że zakwestionowana przez ZUS umowa o pracę pomiędzy wnioskodawcą, a płatnikiem składek została zawarta dla pozorów, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających, a jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Umowa taka z mocy art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. jest nieważna.

Okolicznością bezsporną jest bliskie pokrewieństwo pomiędzy skarżącym, a płatnikiem składek Ł. N..

Zgodnie z treścią **art. 83 k.c.** w związku z **art. 300 k.p.** nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Tytułem do ubezpieczenia, z którym przepisy prawa ubezpieczeń społecznych łączą podleganie ubezpieczeniu i prawo do świadczeń, miało być w przedmiotowej sprawie zatrudnienie, jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Nie jest istotne przy tym, czy strony miały realny zamiar zobowiązania się – przez pracownika do wykonywania pracy a przez pracodawcę do przyjmowania tego świadczenia i wypłacania wynagrodzenia, lecz to czy zamiar taki został w rzeczywistości zrealizowany.

Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności, mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a jego uzewnętrznieniem. Założeniem unormowania jest zgoda drugiej osoby na złożenie oświadczenia woli dla pozorów.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Warto, także, wskazać, że w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 21 maja 2010 r. w sprawie I UK 43/10 (Lex nr 619658) trafnie stwierdzono, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2010 r. w sprawie I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności jednakże przy takim tylko założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 §1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałyby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Podkreślić, także, należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy. Jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772).

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania prawne, należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał badać, czy pomiędzy wnioskodawcą, a płatnikiem istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy wnioskodawca osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (tj. pod kierownictwem pracodawcy), w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawca w spornym okresie zatrudnienia wykonał pewne czynności na rzecz płatnika składek, jednakże w ocenie Sądu zarówno ubezpieczony jak i płatnik składek, nie wykazali, by rzeczywiście J. N. (1) świadczył pracę na rzecz płatnika (...) Ł. N. w charakterze pracownika.

Z treści zgromadzonego materiału dowodowego, nie sposób wywieść, aby w spornym okresie wnioskodawca wykonywał jakiegokolwiek czynności, w ramach podporządkowania pracowniczego. Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawcy, w szczególności, aby wskazywał na konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy, oraz aby zakreślał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu.

Ponadto, w niniejszym postępowaniu, nie udowodniono, aby po stronie płatnika wystąpiła kiedykolwiek potrzeba zatrudnienia pracownika, na umówionym przez strony, stanowisku pracy.

Zatrudniając nowego pracownika, pracodawca powinien wykazać potrzebę utworzenia danego stanowiska pracy, np. konkretnym zdarzeniem gospodarczym takim, jak: poszerzenie rozmiaru prowadzonej działalności gospodarczej, wzrostem popytu na daną usługę, czy towar, zwiększeniem ilości zamówień, zwolnieniem określonego miejsca pracy przez innego pracownika. Tego rodzaju okoliczności dają bowiem podstawę do stwierdzenia, że w danej firmie zaistniała ekonomicznie uzasadniona potrzeba zatrudnienia nowej osoby. Zakwalifikowaniu wykonywanych czynności do reżimu pracowniczego, decyduje w dużej mierze zgodny zamiar stron i cel zawarcia umowy. Racjonalnie działający pracodawca bierze pod uwagę wszelkie argumenty powierzenia określonej pracy nowo zatrudnionemu pracownikowi, gdyż wiąże się to z realnymi kosztami jego firmy.

Pracodawca nie zatrudnia pracownika, aby dać mu pracę, źródło utrzymania i stworzyć ochronę ubezpieczeniową, ale dlatego, że istnieje potrzeba gospodarza pozyskania nowego pracownika.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, wielokrotnie stwierdzono, że racjonalność zatrudnienia i potrzeba zatrudnienia pracownika są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy. "U źródła każdej umowy o pracę leży przyczyna w postaci uzasadnionej przesłankami ekonomiczno - organizacyjnymi konieczności pozyskania pracownika do wykonywania prac określonych przedmiotem działalności gospodarczej pracodawcy" (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 marca 2016r., syg. akt III AUa 1754/15).

Podkreślić należy, że **fakt braku zatrudnienia - pracownika , lub zaangażowania osoby, na innej niż stosunek pracy, podstawie prawnej**, w okresie niezdolności do pracy, skarżącego, utwierdza Sąd w przekonaniu, że zatrudnienie wnioskodawcy przez płatnika było gospodarczo i ekonomicznie nieuzasadnione, a co za tym idzie było fikcyjne.

Stworzenie dokumentacji pracowniczej dla wnioskodawcy świadczy w ocenie Sądu jedynie o tym, że strony starały się zachować pozory, mające uwiarygodnić rzeczywiste zatrudnienie skarżącego w firmie płatnika składek. W ocenie Sądu, zgromadzona w sprawie dokumentacja zatrudnienia jest przejawem formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi wnioskodawcy jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez wnioskodawcę faktycznie wykonywana w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy.

W świetle wskazanych okoliczności, przyjąć należy, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, że zakwestionowana umowa o pracę była pozorną umową o pracę. Pozorność polegała na tym, że strony sporządziły tę umowę wyłącznie w celu objęcia wnioskodawcy ochroną pracowniczą, w tym ubezpieczeniem pracowniczym, a w konsekwencji zapewnienia dodatkowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą. Nie zostało, bowiem, wykazane, by fakt zatrudnienia ubezpieczonego przez płatnika, wynikał z rzeczywistej potrzeby pracodawcy oraz nie wykazano, również, iż w spornym okresie faktycznie świadczył on umówioną pracę w ramach stosunku pracy w reżimie podporządkowania pracowniczego, charakterystycznym dla stosunku pracy i osobistego wykonywania czynności.

W tym miejscu, Sąd pragnie wskazać, że podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika, rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

Zdaniem Sądu Okręgowego w Łodzi, nie ma wątpliwości, że sporna umowa o pracę miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. W niniejszej sprawie, nie wykazano, że, w ramach zawartej spornej umowy o pracę, doszło do nawiązania i realizacji - stosunku pracy.

Mając na uwadze wszystkie poczynione wyżej rozważania, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, orzekając, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł jak w pkt. 2 sentencji wyroku, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania wynikającą z art. 98 k.p.c. zasądzając od J. N. (1) oraz Ł. N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 360 złotych (180 złotych x 2) zgodnie z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy (pouczenie dokonane w dniu 24.08.2022r. k 1810dwr. Płyta CD k. 182)